

Ten tweede, omdat de geschiedenis der kerken, niet het minst in het buitenland, bewezen heeft, dat een eenigszins belangrijke uitbreiding van de gezangen telkens door nieuwe wordt gevolgd, waardoor ten slotte onwillekeurig de Psalmbundel naar den achtergrond geraakt. En dat zou toch zeer te bejammeren zijn. Ook zouden we dan weer het oude getwist krijgen over de meerdere of mindere rechtzinnigheid, waarvan we tegenwoordig toch al genoeg ellende beleven. Er zouden dominees zijn, die geen gezangen, die één, die twee, ja misschien die niet anders dan gezangen lieten zingen. Ze zouden worden verketterd of toegejuicht enz. enz. Men kan in zoo iets de kerken niet dwingen, moet het in haar vrijheid laten; en deze zouden zonder twijfel velen gebruiken tot een oorzaak voor het vleesch.

Niet uit beginsel, maar om deze o.i. krachtige praktische redenen wenschte de Commissie niet verder te gaan dan N. Holland wilde, en de Synode vereenigde zich na kort debat met haar voorstel. Zij benoemde Proff. Aalders, Bouwman en Hoekstra, met de predikanten Van Minnen en De Moor, benevens Mr. Van Beeck Calkoen (den eersten onderteekenaar van het besproken verzoekschrift) tot deputaten voor deze zaak, met opdracht om „te trachten den bundel „Kenige Gezangen” uit te breiden met eenige andere berijnde of onberijnde gedeeltes der H. Schrift, welke het den Kerken vrij zal staan, nevens de Psalmen in den eeredienst te gebruiken”.

De M.

Tweeërlei Schriftbeschouwing.

IV (Slot).

Inhoud van de vorige artikelen:

Prof. Obbink erkent in „Bergopwaarts”, dat hij op den preekstoel andere dingen zegt (en ze ook anders zegt) dan op den kathedraal, en vindt het een fout van Dr. Cramer, dat hij inderijde zijn befaamde „kritische preken” heeft gehouden.

Toegestemd dient te worden, dat Prof. O. van ethisch standpunt gezien, konsekventer is dan Dr. C. Immers is voor den Ethische de Schrift bovenal ervaring, terwijl ze voor den Gereformeerde openbaring is. In de ethische prediking is de ervaring van het oogenblik de hoofzaak, maar over wat de Schrift objectief is behoort op den kansel gezwegen.

Dat standpunt is in de praktijk het eenige, waarop de Ethischen zich langere tijd kunnen handhaven. De ethische richting omstuit tal van schakeeringen. Sommigen harer leden zijn zóó behoudend, dat zij praktisch vrijwel de gehele Schrift voor hun rekening nemen. Anderen zijn het in hun Schriftbeschouwing vrijwel met de Modernen eens, in het objectieve zijn ze zeer verdeeld. In het subjectieve, de ervaring, ligt hun vereenigingspunt. Toch mogen zij de ervaring niet teveel preciseren, objectiveren. Anders werkt ook dit verdeeldheid uit. Het noodzakelijke gevolg is, dat men zijn heil moet zoeken in het algemeen, het onbepaalde.

Is het dus konsekvent van den Ethische, dat hij op den preekstoel niet objectief de Schrift wil hooren spreken, maar naar de ervaring van den prediker wenscht te luisteren, in de hoop dat dit kloppen zal op wat hijzelf heeft ervaren, voor den Gereformeerde zou dit al heel inkonsekvent zijn. Zijn uitgangspunt ligt niet in de ervaring, maar in de openbaring.

In de Schrift beluistert hij de stem Gods.

En of hij zich nu in zijn studeerkamer bevindt, dan of hij in de eenzaamheid over zijn bijbel gebogen zit of dat hij op den kansel staat, de Schrift blijft voor hem dezelfde.

De wetenschappelijke beginselen put hij uit de Schrift.

Zijn ervaring toetst hij aan de Schrift.

De prediking heeft tot strekking het openen van de Schrift en het toepassen van haar woorden op het leven.

Tweeërlei Schriftbeschouwing is bij hem uitgesloten.

Indien eenig prediker in zijn studeervertrek wezenlijk anders over de Schrift dacht dan hij op den kansel deed voorkomen, zou hij de gemeente misleiden.

Er zouden geen termen te kras zijn om zijn oneerlijkheid te brandmerken.

Tot de gemeente komt hij met een: „Daar staat geschreven” en „Alzoo zegt de Heere”.

Daarmee geeft hij te kennen, dat de Schrift onfeilbare Godsopenbaring is.

En zou hij dan in anderen kring of alleen voor eigen bewustzijn het beginsel der Schriftkritiek huldigen, zoo zou dit niet minder dan bedrog zijn.

Ook in deze moet konsekventie gevraagd.

Natuurlijk is het iets anders of de Gereformeerde theoloog al wat hij uit de Schrift in de studeerkamer opdiepte nu op den kansel moet brengen.

Indien hij dat deed, zou hij zijn roeping niet verstaan.

In een minimum van tijd zou zijn gehoor verlopen.

Hij zou zijn kerk doodpreken.

De preekstoel is niet de plaats voor geleerde verhandelingen.

De gemeente moet daar uit het Woord iets ontvangen voor het volle leven, voor het persoonlijk en het gemeenschappelijk leven.

De prediker behoort zich af te vragen, hoe hij het Woord zoo diep mogelijk in de ziel kan in-

brengen met de bede, dat de Heilige Geest aansluiting geve. Doch hij brengt dan niet eigen ervaring, maar het Woord.

Er bestaat een zekere term, die langzamerhand tot een cliché is geworden, maar die toch karakteristiek is: de prediker moet wegvallen.

De gemeente moet het met het Woord te doen krijgen.

Maar daarom interesseert het de gemeente nog niet te hooren, op hoeveel manieren een Hebreuwsch woord wel vertaald kan worden of welke argumenten voor en tegen de Mijstersche hypothese inzake den Galaterbrief kunnen worden aangevoerd.

De Gereformeerde hoogleraar beziet op den kathedraal en op den kansel de Schrift uit hetzelfde oogpunt, alleen het doel van zijn uitlegging verschilt. In het eene geval wil hij wetenschap kweeken, in het andere stichten.

Alle zweem van tweeslachtigheid is hier ver te zoeken.

Zijn wetenschappelijke en zijn praktische Schriftbeschouwing harmonieeren. Zij zijn in den wortel één.

Of daarbij de Gereformeerde niet tot objectivisme (voorwerpelijheidsrichting) vervalt gelijk de Ethische tot subjectivisme?

Allerminst.

De Gereformeerde staat juist naar het subjectieven, het onderwerpelijk maken, het zieleleven van de openbaring.¹⁾

Hij is van het onderwerpelijke niet „afkeerig, maar acht het onmisbaar.

Hij waarschuwt er tegen, dat men de Schrift niet objectief voor zich laat liggen, maar dat men zich zal beijveren om onder de leiding des Geestes haar subjectief, haar tot een stuk van zichzelf zal maken.

Het voorwerpelijke en het onderwerpelijke moeten samengaan, anders is er geen zaligheid.

Iemand moet persoonlijk deel hebben aan Christus, anders gaat hij ook met de rijkste kennis van de Schrift verloren.

Maar de Schrift doet ons Christus kennen.

In de Schrift ligt de objectieve grondslag.

De Ethische daarentegen blijft in het subjectieve hangen. Hij erkent het ijdele van het pogen om door het subjectieve tot het objectieve te komen. Daarom is hij niet alleen subjectief, maar subjectivist.

De Gereformeerde is wars zoowel van subjectivisme als van objectivisme.

Hij houdt vast aan beide waarheden: „Al de Schrift is van God ingegeven en is nuttig tot leering, tot wederlegging, tot verbetering, tot onderwijzing, die in de rechtvaardigheid is” en: „Indien iemand den Heere Jezus Christus niet liefheeft, die zij een vervloeking; Maramatha”.

Gelijk ik in het begin van deze artikelenreeks reeds zeide, was het mijn toelag rechtvaardig over de Ethischen te oordeelen.

Ik nam hen dan ook tegen onbillijke beoordeling in bescherming.

Maar ik hield mij ook ver van al wat er op lijken zou, of er een brug viel te slaan over den breeden stroom, die de Gereformeerde van den Ethische scheidt.

Samenwerking met de Ethischen is op menig gebied zeer wel mogelijk.

Maar nogit in het kerkelijke leven.

Nooit op den grondslag der Schrift.²⁾

HEPP.

¹⁾ Niet elk deel der openbaring kan worden omgezet in ervaring. Ik werkte dit uit in mijn „De waarde van het dogma”. Daarom heb ik het hier onbesproken.

²⁾ De voorstelling, die welken van Ethische zijde gegeven is, als zou volgens den Gereformeerde een Ethische geen kind van God kunnen zijn, mocht ik, zoo ik mij wilde houden aan het bestek mijner artikelen, niet aanroeren. Om alle misverstand weg te nemen, wil ik echter verklaren, dat ik zulk een voorstelling verre van mij werp. Wie aan den Christus, niet zooda als de verheffing Hem droomt, maar zooda als de Schrift Hem uitbeeldt, zijn hart heeft verloren, begroet ik als reisgenoot naar het Jeruzalem, dat boven is.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

Klein-goed.

Drukfouten.

In ons eerste artikel over de Acta Synodi veroorloofden wij ons een kleine opmerking over de minder nauwkeurige correctie. Naar aanleiding hiervan schreef ons een oude broeder van 78 jaar, „die tot de jongeren behoort”, dat er ook vele fouten staan in de financiële verantwoordingen, b.v. op bl. 151, 161, 176 en 253. Voorbeelden noemde hij niet op en daarom namen wij de moeite op bl. 151 eens de optellingen na te zien.

En ja waarlijk, wij ontdekten in de zes optellingen drie fouten: de eerste, derde en zesde zijn goed. Maar in de tweede moet 18619.72½ zijn 18599.72½, wat een verschil maakt van ongeveer f20. In de vierde optelling staat 14705.66, wat moet zijn 14308.15½, wat een verschil geeft van f400. En in de vijfde optelling lezen wij 16619.72½, wat behoort te zijn 17067.22½, wat eveneens een verschil maakt van ongeveer f400.

Natuurlijk twifelen wij er niet aan, dat de boeken van den penningmeester in orde zijn, en dus zal de schuld wel liggen bij een te haastige correctie,

maar ook dat behoort niet voor te komen; de kerken weten nu niet waaraan zij zich te houden hebben.

De andere opgegeven bladzijden hebben wij niet kunnen controleren; wie er tijd en lust toe heeft, doe het zelf. Wenschelijk achten wij, dat van „officieele” zijde het noodige licht ontstoken worde.

Zendingsstudieraad.

De Z. S. R. is met eenige leden uitgebreid; voorzitter bleef L. J. van Wijk, secr. van het Ned. Bijbelgen. te Amsterdam; vice-voorz. ds. J. Krüger te Maarssen; 1e secr. de heer J. W. Gunning te Utrecht en 2e secr.-penn. ds. H. D. J. Boissevain; adjunct-secr. (levens secr.-penn. voor de Conferenties) F. A. Baron van Lynden te Utrecht; als vrouwelijk lid nam in het Dagelijksch Bestuur zitting Jonkvrouwe H. B. de la Bassécour Caan te Den Haag. Met deze genoemde personen vormen nu de volgende heeren mede den Raad: G. Baas, secr. van den Chr. Besturenbond te Amsterdam, dr. H. Kaajan te Utrecht, ds. Th. Scharlen, Luth. pred. te Gouda en A. J. C. van Seters, directeur van den boekhandel voor In- en Uitwendige Zending. Vogels alzo van diverse pluinage, maar die in hetzelfde werk hetzelfde doel beoogen. Het is een weldaad Gods, dat hij het vele, dat verdeelt, er in den arbeid der zending tenminste samenwerking mogelijk is.

En teeken des tijds is het vrouwelijk lid, en niet minder de „arbeiderscandidaat”; nu, het zou moeilijk gevallen zijn een betere keuze te doen. Froule Caan heeft op het gebied der zending reeds lang haar sporen verdient; van haar hand verschenen verschillende zendingsboekjes, en talrijke jaren heeft zij de Nederl. Zendingsbode geredigeerd. En de heer Baas, die met den heer Smeenk op de conferenties te Lunteren in den afgevoelen zomer sprak over de mogelijkheid van het opvoeden der arbeiderswereld in het werk der zending, heeft toen bewezen een der zake kundig man te zijn; het is te begrijpen, dat hij gevraagd werd in den Z. S. R. zitting te nemen, ook al, omdat de heer Smeenk teveel bezet is.

Door een verandering in de organisatie kunnen allerhande vereenigingen, commissies en andere organisaties, zich bij den Z. S. R. aansluiten, en tevens een lid als afgevaardigde in den Z. S. R. benoemen. De bedoeling is tot een organische vruchtbare samenwerking inzake de zendingsopvoeding te komen met alle lichamen, die op de eene of andere wijze ter bevordering van het zendingsleven in Nederland werkzaam zijn. Samenwerking zij dus de leus. Vereenigingen, die in de zending arbeiden, zullen goed doen, inlichtingen te vragen bij den secr., den heer J. W. Gunning, Domplein 25, Utrecht, en de vraag om aan te sluiten dan ernstig onder de oogen te zien. Eendracht maakt ook hier macht.

Zomerconferenties.

Als een noodzakelijk gevolg van de benoeming van een „arbeider” in den Z. S. R. komt er ook verandering, of liever uitbreiding in de conferenties voor Zendingstudie te Lunteren. De drie gewone conferenties blijven, maar het ligt in de bedoeling in de maand Juni een aparte conferentie te houden voor afgevaardigden uit arbeiderskringen, ter bespreking allereerst van de bevordering van het zendingsleven in die kringen, en bovendien van de actie op de zendingsvelden zelf in verband met de opkomende sociale bewegingen aldaar.

Men zou bezwaar kunnen maken tegen deze methode. Als er nu eerst afzonderlijke conferenties voor de arbeiderskringen worden ingericht, wat zou dan beletten straks ook afzonderlijke conferenties te gaan houden voor onderwijzers, voor kantoorbedienenden, voor den middenstand enz. En zulk een specificering kan moeilijk gewenscht worden geacht; in het werk der zending werken allen met elkander, en vooral het standenverschil moeten wij hier niet doorvoeren.

Toch schijnt o.i. zulk een bezwaar ernstiger dan het in werkelijkheid is, tenminste in dit geval. Er is onder de arbeiders over het algemeen te weinig, veel te weinig gelegenheid geweest zich met de zending bezig te houden, en zoo getuigt het van wijsheid deze kringen eerst op peil te brengen. Maar bovendien, men kan het goed vinden of niet, de arbeiderswereld is voelszins een wereld op zichzelf, en het werken in die kringen vraagt eigen methodes; dat hierover op afzonderlijke conferenties gehandeld wordt, kunnen wij dan ook niet afkeuren. En om niet meer te noemen, er zijn bewegingen in de arbeiderskringen op het zendingsveld, die natuurlijk bijzonder onze arbeiders zullen interesseeren, en dit is een reden te meer, om hen met name hiervan op de hoogte te brengen.

Wij zouden het evenwel betrouwen, indien de arbeidersconferenties ten gevolge zouden hebben, dat deze elementen van de gewone conferenties weg bleven. Gelijk er afzonderlijke predikantenconferenties zijn, terwijl de predikanten toch ook aan de gewone conferenties deelnemen, zoo wenschen wij het ook voor onze arbeiders. De onderscheiding tusschen hen en andere menschen mag niet tot scheiding, en zeker niet tot tegenstelling leiden.